

İsveç aşı programı

HPV VİRÜSÜNE KARŞI KIZ ÇOCUKLARI İÇİN AŞI

1 Ocak 2010'dan itibaren çocuklar için genel aşı programı içerisinde yer alan yeni bir aşılama başlatılacaktır. Bu aşı, rahim ağzı kanserine karşı koruyucu olup, aşılama olanağı 1999 ve sonrası doğmuş olan tüm kız çocuklarına tanınmaktadır. Kız çocukları, 5. ve 6. sınıfa giderken okul hemşiresi tarafından aşılanır.

Siz ebeveynlere

Bu yeni aşı rahim ağzı kanserlerine karşı %70 oranında koruyucu olabilmektedir. Bu da aşuya rağmen hala kanser olma riskinin bulunduğu anlamına gelmektedir. Bu nedenle aşının, daha ileriki yaşlarda kadınlara tanınan olanak çerçevesinde başlatılacak, düzenli jinekolojik hücre değişim testleri ile tamamlanması gerekir. Aşılanmış kız çocukları, yetişkin dönemde düzenli olarak hücre değişim testi yaptırdıkları takdirde, rahim ağzı kanserlerine karşı önemli ölçüde korunmuş demektir.

Çocuğunuzun aşılanıp aşılanmaması konusunda karar almadan önce, siz ebeveynlerin sormak istediği sorular olabilir. Aşı kansere karşı nasıl koruyucu olabilir? Aşılanma nasıl gerçekleşir? Burada en çok sorulan sorulara yanıt bulabilirsiniz.

Aşı kansere karşı nasıl koruyucu olabilir?

Rahim ağzı kanserine neden olan virüs, humant papillomvirus (HPV) olarak adlandırılır. Virüs cinsel ilişki ile bulaşmakta olup, hayatlarının her hangi bir safhasında, hemen hemen tüm kız çocukları bu virüs ile karşı karşıya kalır. Enfeksiyon genellikle farkedilmez ve yeri kendiliğinden geçer.

Virüs bulaşmış olanlardan küçük bir kesim uzun yıllar devam eden bir enfeksiyon geliştirir. Bu durumda rahim ağzındaki hücrelerde değişim riski artar. Eğer bu değişime uğramış hücreler zamanında teşhis edilmez ve o bölgeden uzaklaştırılmazsa, zamanla kansere neden olabilirler.

Virüsün yüzlerce değişik tipi bulunmakta, en az on dört çeşidi kansere neden olabilmektedir. Aşı, en fazla hastalık oluşturan iki virüs tipine karşı yapılmaktadır. Pratik olarak incelendiğinde aşı, yaklaşık olarak %70 oranında, rahim ağzı kanserine karşı koruyucu olabilmektedir.

Aşının koruyucu olabilmesi için, aşı olacak kişiye henüz virüs bulaşmamış olması gerekir. Bu nedenle de aşının, kız çocukların cinsel ilişki dönemi başlamadan önce yada ilk cinsel ilişkisinin hemen ardından yapılması çok önemlidir.

Rahim ağzı kanserlerine karşı aşı ve hücre değişim testi birbirinin tamamlayıcısıdır

İsveç genelinde yapılan hücre değişim testi sayesinde, hali hazırda rahim kanserlerine karşı oldukça aktif, koruyucu bir program bulunmaktadır. Bu program çerçevesinde 23 ile 60 yaş arasındaki tüm kadınlara düzenli hücre değişim testi olanağı sunulmaktadır. Kontrol, kolay ve ağrısız gerçekleşir. Amaç rahim yolunda ve rahim ağzında meydana gelebilecek hücre değişimlerini, kansere dönüşmeden zamanında saptamaktır. Bu program 1960'tan beri süregelmektedir ve rahim ağzı kanserlerinden ölüm oranını önemli ölçüde azaltmıştır.

Aşılanmış olan kız çocuklarının zamanı gelince bu program çerçevesinde düzenli olarak hücre değişim testi yaptırmaları oldukça önemlidir. Zira aşılanmış olsalarda, hala %30 gibi rahim kanserine yakalanmaları riski mevcuttur.

Hem aşılanmış olan hemde daha ileriki yaşlarda düzenli hücre değişim testi uygulayan kız çocuklarının bu hastalığa karşı korunması iyice artmış demektir ve gelecekte bu İsveç'te her yıl bir çok kadının hayatını kurtaran faktör olacaktır.

Aşılanma nasıl gerçekleşir?

Aşı, okul hemşirelerince yapılır ve kolun üst kısmının dış tarafından, kas içine enjekte edilir. Aşının tam bir etki sağlaması için genellikle beş ile yedi ay arasında bir süre içinde uygulanacak üç enjeksiyon gerekir.

Aşının ne gibi yan etkileri olabilir?

Kız çocuklarının büyük bir bölümünde hiç bir yan etki görülmez. Görülmekte olan yan etkilerden bazılarının ise- enjeksiyon yerinde kızarıklık, hafif ağrı ve ödem görülmesi gibi- diğerlerinden daha sık rastlanır. Bazılarında yan etki, karın bölgesinde görülür (mide bulantısı, kusma ve ishal). Bazılarında baş ağrısı, kas ağrısı yada yorgunluk olabilir.

Pek az görülen yan etkilerse, baş dönmesi, boğaz enfeksiyonu, enjeksiyon yerinde küçük bir sertlik yada enjeksiyon yeri çevresinde uyuşmadır.

Rahim ağzı kanserleri konusundaki gerçekler

Rahim ağzı kanserine yakalanan kadınların ortalama yaşı İsveç'te 54'tür. Bunlardan bir çoğuna, daha 20'li yaşlara gelmeden HPV virüsü bulaşmıştır. Virüs enfeksiyonu daha sonra yıllarca devam etmiş ve sonunda hücre değişimine neden olmuştur. Bu değişimler sonucunda da zamanla o bölgede kanser gelişmiştir.

Rahim ağzı kanseri çok ciddi bir hastalıktır. Tüm dünyada her yıl yaklaşık 250 000 kadın bu hastalıktan ölmektedir.

İsveç'te her yıl yaklaşık olarak 450 kadın bu hastalığa yakalanır ve yaklaşık 150 kadın bu hastalık nedeni ile hayatını kaybeder. Ciddi rahim ağzı kanseri vakalarının istatistikleri, düzenli olarak hücre değişim testi yaptırmanın ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Ciddi rahim ağzı kanseri geliştirmiş 10 hastadan 8'inin hücre değişim testi yaptırmayı ihmal ettiği yada test yaptırmaya hiç gitmediği saptanmıştır.

En çok yöneltilen sorular

Rahim ağzı kanserine karşı aşı olmuş kız çocukları hastalığa karşı tamamen bağışık mıdır?

Hayır, aşı yaklaşık %70 oranında rahim ağzı kanserine karşı bağışıklık sağlar.

Rahim ağzı kanserine karşı aşılanmış olmak, ileriki yaşlarda yapılacak hücre değişim testini gereksiz kılar mı?

Kesinlikle hayır, zira aşılanmış kız çocukları için, hala %30 oranında hastalığa yakalanma riski mevcuttur. Bu nedenle aşılanmış olan kadınlarında 23 yaşından itibaren kendilerine sunulan jinekolojik kontrol olanağını kullanmaları, ülke çapında uygulanan hücre değişim testi programına katılmaları çok önemlidir.

Kansere dönüşmeden hücre değişimini tesbit eden bir yöntem varken aşıya gerek var mı?

Araştırmalar aşı ile hücre değişim testinin birlikte uygulanmasının hastalığa karşı korunmayı daha da artırdığını ve gelecekte bir çok kadının hayatını kurtaracağını göstermektedir.

Aşının ileriki yaşlarda yenilenmesi gerekir mi?

Gerekip gerekmediği yada eğer gerekiyorsa ne zaman yenilenmesi gerektiği henüz bilinmemektedir. Bu nedenle Sosyal Sağlık Genel Müdürlüğü (Socialstyrelsen) bu aşıya ilişkin yapılan araştırmaları, aşının süresini saptayabilmek için büyük bir dikkatle takip edecektir.

Neden HPV-aşısı sadece kız çocuklarına yapılmaktadır?

Rahim ağzı kanserine sadece kadınlar yakalandığı için şimdiye dek kız çocuklarının aşılanmasının sağladığı etkiler incelenmiştir. Aşının erkek çocuklarını diğer kanser türlerine karşı ne derece koruyabileceği konusunda araştırmalar devam etmektedir.

Daha fazla bilgi edinmek ister misiniz?

Öncelikle okul sağlık bakımına başvurunuz.

ÖNEMLİ

Aşı öncesi – Çocuğunuzun alerjik olup olmadığını yada daha önceki aşılarla karşı alerjik reaksiyon gösterip göstermediğini belirtin.

Aşı sonrası – Aşı sonrası dönemde çocuğunuzda herhangi bir değişiklik yada alışılmamış durum farkederseniz okul sağlık bakımına başvurunuz.